№ 267 პარასკევი, 28 ივნისი 1918 წ. № 267

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ეროვნული ბანკროტობა

გერმანიის დელეგაციის უფროსი გენ. ფონ-ვერნერი და გერმანიის რწმუნებული გრ. შულენბურგი ბათომში გაემგზავრებიან ოსმალეთის ჯარის სარდალთან მოსალაპარაკებლად.—გუშინ მთავრობამ ბანკეტი გაუმართა უცხოეთის დელეგატებს.—გენ. კვინიტაძე თანამდებობიდან გაათავისუფლეს: დროებით მთავარ-სარდლის მოვალეობას შეასრულებს გენ. ადრონიკაშვილი.

ხელის-მოწერა და დახმარების განცხადებები მიიღება „სახალხო საქმის“ რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. ხელმოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი მიერე წერილები და კორესპონდენციები ხელ. არ ინახება: ინახება ვრცელი ოფი მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სახალხის ქ., სარაჯიშვილის ს. № 6.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: Тифлисъ „Сахалхо Сакме“, поч. ящ. 190.

ფასი ტფილისში და პროვინციაში 40 ძაპ. რკ. გზის სადგურებ. 50 ძაპ.

ფელეტონი 12—29

დღისით **დღისით**

სახელმწიფო თეატრი

კვირას ივნისის 30-ს

ქართველთა სამხედრო კავშირის ქალ-ვაჟთ მომღერალთა გაძლიერებული გუნდი

კომპოზიტორ ნ. პ. სულხანიშვილის

ლოტბარობით შეასრულებს ქართველ კომპოზიტორთა ნაწარმოებთ. ქ-ნ კალანდაძის, ოპერის მომღერალ ი. პ. სარაჯიშვილის და ბ. კ. ინაშვილის ნონაწილეობით.

განყოფილება 1.

1. კ. ფოცხვერაშვილი—ლაშქრული, შეასრულებს გუნდი.
2. ზ. ფალიაშვილი—ალი ფაშა, შეასრულებს გუნდი.
3. დ. არაყიშვილი—„ნეტავ ქება“ ოპ. „შოთა რუსთაველიდან“, სოლოს შეასრულ. ბ. ინაშვილი.
4. მ. ბალანჩივაძე—სამშობლო ხევსურისა, შეასრულებს სოლოს გუნდთან ბ. ინაშვილი.
5. ნ. სულხანიშვილი—მესტვირული, სოლოს გუნდთან შეასრ. მთ. დიაკ. დ. სალარიძე.

განყოფილება 2.

1. ე. ჯაბადარი—ა) სული ობოლი (ბ) სატრფოვ (რომანსები შეასრ. ქ-ნი კალანდაძე.
2. დ. არაყიშვილი—მოგვილი, რომანსი შეასრ. ქ-ნი კალანდაძე.
3. ზ. ფალიაშვილი—ნანა, შეასრ. გუნდი.
4. ა. უარაშვილი—ა) მრავალ ქამიერ (ბ) მურია (შეასრ. გუნდი.
5. ნ. სულხანიშვილი—მაშ გამარჯვება. შეასრ. გუნდი.

განყოფილება 3.

1. ნ. სულხანიშვილი—გუთნური, სოლოს გუნდთან შეასრ. ი. პ. სარაჯიშვილი.
   ა) ნანა.
   ბ) ოდესაც გიცქერ.
2. მ. ბალანჩივაძე—ბ) შენ გეტრფი მარად... შეასრ. ი. სარაჯიშვილი.
   დ) ტყემ მოისხა ფოთოლი, დუეტი შეასრ. ქ-ნი კალანდაძე და ი. პ. სარაჯიშვილი.
3. ნ. სულხანიშვილი—სამშობლო ხევსურისა, სოლოს გუნდთან შეასრ. ი. პ. სარაჯიშვილი.

კათალიკოსის შესახვედრად გუნდი შეასრულებს „ტონ დეხპოტინს“ ამ შემთხვევისთვის დაწერილს ნ. პ. სულხანიშვილის მიერ.

გუნდი გაძლიერებულია (60 ქალ ვაჟი) აკომპანიმენტს როიალზე შეასრულებს ქ-ნი ნ. მესხიშვილი. კონცერტზე მოწვეულ არიან ყველა უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლნი.

კონცერტის გამგე ილიკო აბაშიძე. 1210 დასაწყისი დღის 12 ნახ. საათზე.

ამხანაგების საყურადღებოდ

ბათომის პარტიზანული პოლკის ტრიბუნალი მოუწოდებს ქალაქელ და სოფლელ ამხანაგებს ჩაეწერონ ამ პოლკში. ჩაწერა შეუძლია ყველას 19 წლიდან 23-მდე, ე. ი. იმათ, რომელთაც ეხება მობილიზაცია და აგრეთვე მოხალისედ 23 წელზე ზევით. პირობები და მდგომარეობა ისეთია, როგორც ჩვეულებრივ რეგულიარულ პოლკში. (ჯარის-კაცებს ჯამაგრი ეძლევა თვიში 35 მანეთი, საკმელ-სასმელი და ტან-სამოსი; ოფიცრებიც საერთო პირობებში). დაწვრილებით გაგება ცნობებისა შეიძლება ტფილისში სოციალისტ-ფედერალისტთა მთავარ ბიუროში, ლორის-მელიქოვის ქ. № 1. და ბორჯომში პოლკის შტაბში ქალთა სასწავლებლის შენობაში (ნაბერეჟნაია ქ.) პოლკის ტრიბუნალი.

სახელმწიფო თეატრი
ნინო ჩხეიძის გასტროლი

პარასკევს, ივნისის 26 წარმოდგენილი იქნება ალ. დიუმას ცნობილი პიესა

მარგარიტა გოტიე

დრ. 5 ნოკმდე.

მარგარიტას როლს შეასრულებს **ნინო ჩხეიძე**

მონაწილეობენ: ქ ქ. ე. ანდრონიკაშვილი, ა. კავთელი, ვ. ციმაკურიძე, ნ. ჩხეიძე, ა. ჩხეიძე; ბ.ბ. ი. ბარეული, ნ. ვეფრაძე, გ. გეგეჭკორი, შ. დადიანი, გ. ფრონისპირელი, მ. სარაული, დ. ძნელაძე, ი. კოპახიძე, მ. ჭიაურელი.

დასაწყისი საღ. 8 ნახ. საათზე. რეჟისორი მ. ქორელი.

ქართველ მსახ. კავშირის ადმ—ცია.

დიდი ცირკი
ძმ. ეფიმოვებისა

ბოლოელის პრ., მუშტ. ახლო, საკუთ. ახლად შეკეთ. კაპიტალური საზამთრო შენობა, ტელეფ. 18—00

დღეს, ივნისის 28 ს გაიმართება

დიდი საგასტროლო წარმოდგენა

ვლადიმერ სლესტუშინსკისა. მონაწილეობენ აგრეთვე ძმ. რიგო, ვეული და მათ, პ. ელიზაროვი, პეტერსონი და სხვ.

მთავარი ადმინისტრატორი: პ. ელიზაროვი. 679

ტფილისის მცხოვრებთა
საყურადღებოდ

ქალაქის **დუქნებთან** კვლავ დიდი „კუდებია“. შაქრის, პურის და სხვა სურსათის **მისაღებად** სახლის **კომიტეტების** დანოუკიდებლად, მოქალაქეებს მთელი საათობით **უხდებოდა** სიცხეში დგომა.

სახლის **კომიტეტებმა** თავის დროზე მოსპეს ეს „კუდები“ და **ამით** მცხოვრებთ **შეუსუბუქეს** მდგომარეობა. სახლის **კომიტეტებს** ეხლაც **შეუძლიანთ** **დახმარება** გაუწიონ **მცხოვრებლებს.**

ამის გამო ქალაქის **გამგეობის** სასურსათო **განყოფილება** **აცხადებს** **საყურადღებოდ**, **რომ** ივნისის 27 **დან** ქ-ლაქის **დუქნებიდან** **სურსათი** **მხოლოდ სახლის კომიტეტებს** **მიეცემა.**

მცხოვრებლებმა თავისი **ბარათები** **სახლის** **კომიტეტებს** **უნდა** **დაუბრუნონ, და ცალკე ბარებს სურსათს არ მისცემენ.**

1202 **ქალ. გამგეობის სასურსათო განყოფილება.**

ახლად გადაკეთებულ **სასადილო** ყოფილ ბორდოში

იხსნება სასადილო 2-რე ტფილისის მშრომელთა არტელი 1-ლი ხარისხ

ყვავილ. საუზმე სადილი და ვახშამი ხელსაყრელ ფასებში. სამსახური ზრდილობიანი და უპროცენტოდ. სადილი შესაძლებელია ცხრა თავისაგან ამორჩევით. საუცხოო სიგრილე არის ჩვენ სასადილოში.

პატივისცემით 2 რე მშრომელთა ჯგუფი. მიხეილის ქუჩა № 10. 676

დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასყიდად

საქართველოს რესპუბლიკის რუკა

უახლოესი გამოცემა. რუკა იყიდება ქ. ტფილისის და ქუთაისის წიგნის მაღაზიებში. 650.

მოქალაქეთა საყურადღებოდ

ივნისის დამლევს ვადა უთავდება მე-3 სერიის (აპრილის, მაისისა და ივნისის) სასურსათო ბარათებს და მე-8 სერიის (ივნისის) პურის ბარათებს. რათა უფრო მოხერხებულად შოეწყოს საქმე ივლისისთვის სასურსათო და პურის ბარათები საერთო ბარათით შეიცვლება: აღნიშნულ იქნება 31 ტალონი პურის, სამი თვიური ბარათი შაქრის (ივლისის, აგვისტოსა და სექტემბრის) და 2 ნავთის ტალონი. ივლისის ბარათების გადაცემა აღარ ძალუნდა. მასზე თავისი გვარი უნდა დაწერონ პატრონებმა, ისე სურსათს ვერ მიიღებენ. სურსათის მისაღებად ეუოუოდ ბარათი უნდა წარადგინონ.

ივლისის ბარათებს მცხოვრებლებს მისცემენ ივნისის 26 დან, მხოლოდ სახლის კომიტეტებს, რომელთაც სახლის წიგნები და დოკუმენტები უნდა წარადგინონ. თვითეული სასურსათო ბათათი 10 შაურად ღირს, პურის—5 შაური.

ბარათების დარიგების გასაადვილებლად და ირავალი ხალხის ერთად დაგროვების თავიდან ასაცდენად საჭიროა: 1) სარეგისტრაციო უწყების და სახლის წიგნების გადასინჯვა-შესწორება, 2) იმ პირთათვის, რომელნიც დამატებითი რაციონით სარგებლობენ, ახალი მოწმობის წარდგენა კავშირებისა ან დაწესებულებათაგან, 3) ბარათების მიღება სახლის კომიტეტის ერთ წევრს უნდა მიენდოს, 4) ბარათების გამოცვლის დროს უნდა წარადგინოს კომიტეტის ყველა მოქალაქის ბარათები ერთად.

შენიშვნა: პიროვნების დამამოწმებელ დოკუმენტად ჩაითვლება: პასპორტი, მეტრიკა, მილიციის მოწმობა და სხვ.

ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება. 1203

კასპეთის მევენახეთა საზოგადოება
„კასპეთი“

დაარსებულია 1894 წ.

მთავარი საწყობის, გამგეობის და კანტორის მისამართი: ტფილისი, გოგოლის ქ. 63 (საგეურის მახლობლად).

ღვინო

მაღაზია № 1—ერევნის მოედ. (თამამშვილის ქარვასლა, შტაბის ქუჩიდან).
„ № 2—„მეურნეს“ ძოლპ. (ლორის-მელიქოვის ქ. № 1. სემინ. ძველ შენობა).
„ № 3—სახელმწიფო თეატრთან (თეატრის შესახვ. და გოლოვინის პრ. კუთხე).
„ № 4—ოლდას ძ. 10 (ვერის დალმართის თავი, ყველაშვილის მაღაზია).
„ № 5—წყნეთის ძ. 30 (წყნეთის და ვარდასუბნის ქ. კუთხე).
„ № 6—კირკის ძ. 18 (კავკ. საოფიცრო საზოგადოებასთან, ვ. ჩნაძის სახლი).
„ № 7—მიხეილის პრ. 29 (პასტერის ქ. პირდაპირ ვლადიმიროვი საგასტ. მაღაზია).
„ № 8—ვოროგნცოვის ძეგლთან (რაზიეზეი ქ. 19, რიეესაკენ რომ მოდის).
„ № 9—დიდუბე (ანდრეევის ქ. 98 გორის შესახვევთან).
„ № 10—ავლაბარი (ავლაბრის მოედანი 1, გეურქოვ-ბუდაგოვის სამაყლო-საგასტრონომიო მაღ.

ღვინო

ყველგან იყიდება პრეისკურანტის მიხედვით ფასი ყოველგვარი გადასახადით: № 2—3 მანეთი, № 3—3 მ. 10 შაური, № 4—4 მ № 6—6 მან. 1205

განცხადება

საქართველოს რესპუბლიკის ჯარის გამოკვების საინტენდანტო ნაწილი, სასურსათო საქმის სამინისტროსთან შეთანხმებით, ამით აცხადებს, რომ ჯარისთვის საჭიროა: ხორბალი, ქერი (შვრია), სიმინდი და თივა. ზემო ჩამოთვლილი სურსათი მიიღება საინტენდანტო სასურსათო საწყობებში და რკინის გზის სადგურებზე სახაზინო ტომრებით. მსურველთ უნდა შემოიტანონ საინტენდანტო ნიწილში განცხადება, სადაც დასახელებული უნდა იყოს რაოდენობა და ფასი სურსათისა, აგრეთვე ადგილი, სადაც ჩაბარებენ სურსათსა. მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა, № 51. 1208

ლარიბ მოწაფეთა შემწე ტფილისის გუბერნიის ყოფილ თაეად აზნაურთა საზოგადოების

წევრთა წლიური ძორიგი კრება

დანიშნულია ივლისის 2 ს, საღამოს 7 საათზე, ქართული გიმნაზიის შენობაში.

განსახილველია: ა) საზოგადოების წლიური ანგარიში, ბ) მოხსენება გამგე კომიტეტისა, საზოგადოების ქონებისა და სასწავლებლების მთავრობისათვის გადაცემის შესახებ და გ) ზოგიერთი საოჯახო და სასწავლო საგნები. 678

ყვირილის ქალ-ვაჟთა გიმნაზიის

დირექტორი ამცნ აცხადებს საზოგადოების საყურადღებოდ შემდეგს: 1) მისაღები და გენმეორეებითი გამოცდები არის დანიშნული ყვირილის ქალ-ვაჟთა გიმნაზიაში 20 მარიამობისთვიდან; 2) გიმნაზიაში თავისუფალია შემდეგი საგნების მასწავლებლების ადგილები: ქართულის, მათემატიკის, გერმანულის, ფრანგულის და რუსულის. ვისაც სურს რომელიმე აღნიშნულ ადგილთაგანი დაიჭიროს, უნდა მიმართოს ხსენებულ გიმნაზიის საბჭოს შესაფერი თხოვნით და მასთანავე წარადგინოს საჭირო საბუთები.

ყვირილის ქალ-ვაჟთა გიმნაზიის დირექტორი: **ნიკ. კვინიკაძე.**

ეძიები
ვ. ფუსხელიშვილი

ოსმალს ავადმყოფობა ფლის 12—3 საათ. ფიროსმანოვის ქ. № 8.

ოსეთიდან ჩამოსულთ საზოგადოებას
„ალაგირი“

ორშაბათს, 1 ივლისს პირველს, დანიშნულია ტფილისში ქართველ ოსთა ... 4 ... ალაგირ ... (ალაგირის ... № 4) ... ...

ქართულ საქველ-მოქმედო საზოგადოების

აჭარა-ქობულეთის მასწავლებელთა საყურადღებოდ

ქართულ საქველ-მოქმედო საზოგადოების ბათომის განყოფილების გამგეობა აუწყებს საზოგადოების დაწესებულებათა ყველა მოსამსახურეებს, რომ მთავარ გამგეობის დადგენილებით საზოგადოების დაწესებულებათა ლიკვიდაცია ხდება. ამიტომ საზოგადოების მოსამსახურეთ ვთხოვთ მობრძანდნენ ქ. ლანჩხუთში სალიკვიდაციო ფულის მისაღებად. ვისაც იქ მოსვლა არ შეუძლია მისამართი გვაცნობონ და ფული გადაეგზავნებათ.

ბათომის გამგეობის მდივანი **იასმაილ თევზაძე**. მისამართი: ქ. ლანჩხუთში ს. ჩხარტიშვილის სახლი, (სადგურის მახლობლად). 682

ცქილისი. 28 ივნისი 1918 წ.

დუშეთის მაზრის ამბები.

დუშეთის მაზრაში თან და თან მდგომარეობა მწვავდება. მცხოვრებლებს ამ მუშაობის გაცხარებულ დროს, როდესაც ყველა ჭირ-ნახულის მოვლა-პატრონობაზე უნდა ფიქრობდეს, თავი დაუნებებიათ ჩვეულებრივი შრომისთვის, იარაღში ჩამსხდარან და ებრძვიან ფანტანსტიურ მტერს. ჩვენ ძალიან კარგად ვიცნობთ დუშეთის მაზრასა და მის მცხოვრებლებს. ვიცით, რომ ეს ერთი უკან ჩამორჩენილი კუთხეთაგანია ჩვენი ქვეყნისა. მაგრამ ვიცით ისიც, რომ მცხოვრებთა უმრავლესობა ვერ გაიზიარებს ამ ავანტიურისტულ გამოსვლას, რომელსაც ადგილი აქვს დუშეთის მაზრაში და რომელიც ძვირად უნდა დაუჯდეს საქართველოს, ძვირად უნდა დაუჯდეს, რადგანაც საქართველოს მთავრობა ვერ მოითმენს აჯანყებას, რომლის ერთად ერთი მიზანიც არის საქართველოს ოკუპაციის მომზადება გარეშე ძალების მიერ. გუშინდელ ჩვენს გაზეთში იმედი გამოვსთქვით, რომ დუშეთის მაზრის აჯანყებაში წილი არ ედვათ იდეიურ ბოლშევიკებს. „ბორბა"-ს უკანასკნელ ნომერში უკვე გარკვეულად არის ნათქვამი, რომ აჯანყებულებს მეთაურობენ ცნობილი დეგენერატი ფილიპე მახარაძე და ვიღაც უცნობი ოფიცრები.

თუ ეს ასეა, მაშინ ჩვენ იძულებულნი ვხდებით იმ დასკვნას დავადგეთ, რომ საქართველოში იდეიური ბოლშევიზმი სამუდამოდ მომკვდარა და იგი პოლიტიკურ შარლატნობად გადაქცეულა. საქართველო დღეს ისეთს მდგომარეობაში იმყოფება, რომ ან მოისპოს ანარქია, განმტკიცდეს მთავრობა, ჩამოყალიბდეს სახელმწიფოებრივობა, ან იგი ანარქიის მორევში უნდა გაეხვიოს და ამით საქართველო უცხო სახელმწიფოს კოლონიად ან პროვინციად გადაიქცეს სხვა გზა არ არსებობს, ჩვენ ვიცით, რომ საქართველოს ბევრი მტერი ჰყავს. ძლივს ძლივს გააშუქა იმედმა, ოდნავ გაიბუტა საქართველოს დამოუკიდებლობისა, თავისუფლებისა და სახელმწიფოებრივობის ვარსკვლავმა და უკვე გაჩნდნენ მტრები, რომლებმაც მიჰმართეს ეანდარმულ წესებს ბრძოლისას. ამუშავდა რევოლიუციით მოსპობილი მეთოდები „ოხრანკისა", ამუშავდა პროვაკაცია და იქნება ფულიც საქართველოს დამოუკიდებლობის დასამხობად. მთელი რიგი ფაქტების ნათლად გვიმტკიცებს, რომ საქართველოს წინააღმდეგ შეთქმულებაა გამართული. თუ ბრძოლის მეთოდებს მივაქცევთ უურადღებას, უნდა დავრწმუნდეთ, რომ ამ შეთქმულებას ხელმძღვანელობენ დახელოვნებული პროვოკატორები, რომელნიც წინასწარ დამზადებულ გეგმით მოქმედებენ და საქართველოზე იერიში იერიშზე მოაქვთ.

როგორცა სჩანს, ბოლშევიკები ამ პროვოკატორებს ამოუდგნენ გვერდით სამოქალაქო ომის გამოწვევით ჰსურთ სისხლში შთანთქონ ჩვენი პატარა სამშობლო. რა არის დუშეთის ამბოხება, თუ არა სურვილი სამოქალაქო ომის გამოწვევისა? ვინ არის სახალხო გვარდია და ვინ არის ჯარი? ჩვენი პატარა სამშობლოს შვილები არიან. ვინ არიან დუშეთის მცხოვრებნი? ჩვენი უბედური სამშობლოს საცოდავი, გზაკვალ აბნეული შვილები. ვისთვის არის სასურველი და სანუკვარი ამ ღვიძლი ძმების დატრვება, თუ არა უსინიდისო მზაკვარისთვის, პოლიტიკური შარლატნისთვის და იუდა გამყიდველისთვის? და აი, ამ ძმა სისხლში თავის უწმინდურ ხელებს ურევს ფილიპე მახარაძე.

ეხლავე შეიძლება ითქვას, რით გათავდება ეს საშინელება, ეს ყოვლად გულის შემზარავი ავანტიურა. იგი ან მოისპობა, მაგრამ მხოლოდ ძმათა სისხლის დაღვრის შემდ გ, ან ანარქია უფრო გაძლიერდება და მაშინ ჩვენს ქვეყანას დაეპატრონებიან ისინი, ვინც თავისებურად გამოიყენებს ჩვენს უბედურს ხალხს. ორი შედეგი საშინელებაა და ამ საშინელებას ხელს უწყობენ ტვინ-დაბნეული ბოლშევიკები, პროვოკატორებთან ერთად.

ჩვენ სამოქალაქო სისხლის ღვრის წინა ვსდგეკვართ და განწირულების ქამს გვინდა შეეძახოთ მთავრობას: საშინელი სიმკაცრე, ულმობელი, დაუნდობელი სასჯელი პროვოკატორებსა და სამოქალაქო ომის ბნელ მოციქულებს, ხოლო ლმობიერება ხალხს, რომელიც მხოლოდ თავისი უვიცობითა ჰხდება უსინიდისო აგიტატორების მსხვერპლი.

სომხური პოესა

ცნობილია, რომ სომხების პოლიტიკოსებს აკლდათ და დღესაც აკლიათ პოლიტიკური გამჭრიახობა. შეიძლება ეს გარემოება იმით აიხსნებოდეს, რომ მრავალი საუკუნეა, რაც სომხებს საკუთარი სახელმწიფო არა აქვთ და მუდამ უცხო სახელმწიფოს ფარგალში მომწყვდეულნი გადაეჩვივნენ საკ პოლიტიკურ აზროვნებას. ერთი უდიდესი მათი შეცდომა ამ მსოფლიო ქარტეხილის დროს ის იყო, რომ გულის თქმას აჰყვნენ და ოსმალთ უღლისაგან განთავისუფლების მოიმედეთ დაავიწყდათ უბრალო ჭეშმარიტება, რომ ომი სათამაშო მოედანია, სადაც შეიძლება ბურთი ხან ერთი მხრისკენ გაიტანონ და ხან მეორე მხრისკენ და წინდაწინვე იმისი გამოცნობა, თუ ვინ გაიტანს ლელოს, მეტის მეტად ძნელია. ჩვეულებრივ, ყოველდღიურ ჭირ-ვარამში ანგარიშიანი სომეხი ამ ომის დროს, როგორც პოლიტიკოსი, მეტად უანგარიშო აღმოჩნდა და როცა პოლიტიკაში ანგარიშ მიუცემლობის შედეგი უკვე იგემა, მოსალოდნელი იყო, რომ უფრო ფხიზელი თვალით შეჰხედავდა და ასწონ-დასწონიდა მომხდარ ამბებს და უფრო კარგად შეეფასებდა დღევანდელ მდგომარეობას. მაგრამ ჩანს, რომ დღესაც ბევრ სომეხ პოლიტიკოსს უჭირს სინამდვილის დაფასება.

ყველამ კარგად იცის თუ რა პირობებში მოხდა საქართველოს რუსეთიდან ჩამოშორება, მაგრამ ზოგი სომეხი პოლიტიკოსი მომხდარ ამბებში რაღაც წინდაწინ შემუშავებული გეგმის განხორციელებას ჰხედავს:

მშაკი ჰფიქრობს:

„ქართველი მოღვაწეები, სოციალ.-რევოლიუციონერ ეროვნულები, დაიწყო ომი თუ არა, იმ თავითვე შეუდგენ, როგორც ამას ახლა ფაქტები ამტკიცებენ, პრაქტიკული მიზნის განხორციელებას, — საქართველოს რუსეთიდან ჩამოშორებას და დამოუკიდებელი სახელმწიფოს შექმნას. ეს პატრიოტული მისწრაფება იყო, რომლითაც გაჟღენთილი იყო ყოველი ქართველი, პოლიტიკური პარტიების განურჩევლად. ამ მიზნის მისაღწევად საუკეთესო გზად მიჩნეული იქმნა რუსეთის საყოველთაო რევოლიუცია, მერმე ამიერკავკასიის ჩამოშორება და მისი დამოუკიდებლობის გამოცხადება, ხოლო როგორც უკანასკნელი ეტაპი— საქართველოს დამოუკიდებლობ. ეს გეგმა სრულდება თანდათანობით და მის შესრულებაში მონაწილეობის მისაღებად შეერთდენ სოციალისტები, რევოლიუციონერები და ნაციონალისტები. შედეგად ის მოჰყვა, რომ ინტერნაციონალისტურ სოციალისტური მოძრაობის მეთაური ჩხეიძე საქართველოს ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარედ გახდა.

ქართველმა მოღვაწეებმა მათი მოქნილობისა, დიპლომატობისა და ხერხიანობის წყალობით შესძლეს, რომ მათ უკან ეთრიათ სომეხი „სოციალისტები" და თურქები. წააგეს პირველ ყოვლისა და ყველაზე უფრო სომხებმა შემდეგ თათრებმა, მოგება ნახეს კი ქართველებმა".

—

„ამიერკავკასიის მოქალაქენი".

კარგი ხანია, რაც ამიერკავკასია აღარ არსებობს, როგორც პოლიტიკური ერთეული, მაგრამ დღემდისაც ბლომად არიან „ამიერკავკასიის მოქალაქენი". ამის მიზეზი შეიძლება, სხვათა შორის, ისიც იყოს, რომ ჯერ არ გამოცხადებულა კანონი საქართველოს ქვეშევრდომობის შესახებ.

ამას წინად „მშაკის" სულის ჩამდგმელი ჰ. ა. სამართლიანად სცნობდა ქართველი ეროვნულ დემოკრატების მოთხოვნილებას, რომ სოციალისტ-მენშევიკებს ასპარეზი დაეცალათ ამ პარტიისათვის, „რომლის პროგრამაც სრულდება ახლა". ასეთი მსჯელობა ჰ. ა—ისა, ალბათ, იმით იყო გამოწვეული, რომ სოციალ-დემოკრატებს საქართველოში თავისი გავლენით ისეთი ადგილი უჭირავთ, როგორიც სომხებში დაშნაკციუთუნებსა აქვთ. და დაშნაკციუთუნისაგან თავმობეზრებული „მშაკი" ყოველთვის მოითხოვდა, რომ მას გზა დაეცალა სომხური „სახალხო პარტიისათვის".

მაგრამ ეროვნ. დემოკრატების მართვა-გამგეობის სათავეში ჩადგომა შავ ფიქრებს უძრავს „მშაკის" ერთ თანამშრომელს:

„თუ ჩვენ, ამიერკავკასიის მოქალაქენი, განსაკუთრებით სომხები, უკმაყოფილონი ვართ სოციალ დემოკრატების ნიციონალისტური პოლიტიკისა მაშ რა ზომამდე უნდა მივიდეს ჩვენი უკმაყოფილეა და დრტვინვა, საქართველოს მართვა-გამგეობის საქმე რომ გვაზავა-თუმანიშვილებს ჩაუვარდეთ ხელში" და სხვა.

ცოტა ქვემოდ კიდევ:

„ამიერკავკასიის ხსნა, რასაკვირველია, მის შეერთებაში იქნებოდა, მაგრამ რადგანაც ეს არ არის, ამ ჟამად მაინც, ამიტომ ჩვენ ამიერკავკასიის მოქალაქეებს, განსაკუთრებით სომხებს, უნდა გვახსოვდეს, რომ საქართველოს საქმეების სათავეში იდგეს სოც.-დემოკრატია, რომელთანაც შეიძლება, ურთიერთ დათმობის გზით, საერთო ენა მოვნახოთ".

ამ ამონაწერში ყველაზე უფრო ჩვენ გვაინტერესებს **„ამიერკავკასიის მოქალაქეობა"**.

მთავრობაში

ივნისის 26-ს სხდომაზე მთავრობამ დაადგინა—აღადგინოს სეისი, რომელიც აფხაზთა საბჭოს მიეცა.

—

ალექსანდრე ნეველის საკათედრო ტაძარის შუამდგომლობა, წირვა ლოცვა რუსულ ენაზე იყოსო, არ დაკმაყოფილეს.

—

პროექტი შეთანხმებისა. ადერბეიჯანის სომხეთის და საქართველოს მთავრობების შორის და სალიკვიდაციო კომისიის თავმჯდომარის მოხსენება გადაეცა განსახილველად ფინანსთა მინისტრს თანაშემწეს, იუსტიციის მინისტრს და მთავრობას საქმეების გამგის თანაშემწეს მღვდლიშვილს.

—

თანახმად იუსტიციის მინისტრის შუამდგომლობისა, 15,000 მან. გადაცა მოსამსახურეების დასაკმაყოფილებლად.

—

საქართველოს ლაშქრის მთავარსარდალი ქვინიტაძე განთავისუფლებულია სამხედრო მინისტრის თანაშემწის და მთავარ სარდლის მოვალეობებიდან და დანიშნულია ერ. საბჭოს წევრად, დროებით ამ მოვალეობას შეასრულებს გენ. მაიორი ანდრონიკაშვილი.

—

დადგენილია რუსეთში მიმავალ რუს ოფიცრებს ორი თვის ჯამაგირი მიეცეს: ცოლიანებს 1,000 მან. და უცოლოებს 500 მ.

განკეტი გერმანელთა და მის მოკავშირეთა პატივსაცემლად

ივნისის 26 ს, ქართულ კლუბის ბაღში საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამ საგანგებო ბანკეტი გაუმართა ახლად ჩამოსულ გერმანიის, ავსტრო-უნგრეთის, ბულგარეთის და ოსმალეთის სამხედრო დელეგაციას. საღამოს 9 საათზედ იწყეს თავის მოყრა სტუმრებმა. დაესწრო ოთხმოცამდე გერმანელების, ავსტრო-უნგრეთის, ბულგარეთისა და ოსმალოს სამხედრო პირები გენერალი ფონ-კრესის მეთაურობით, ადერბეიჯანის წარმომადგენელი ჯაფაროვი და სომხების ეროვნულ საბჭოს წევრი, საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობა მთელი შემადგენლობით, ეროვნულ საბჭოს პრეზიდიუმი, ფრაქციათა წარმომადგენელნი და სამხედრო პირები. ფონ-კრესის მოსვლას შეხვდნენ ქართული „მარშით", მთავრობის თავმჯდომარეს ნოე ჟორდანიას კი ქართული ჰიმნით. ქართული კლუბის ბაღი საგანგებოდ იყო მოწყობილი და განათებული ელექტრონული ფანრებით, კლუბის შესავალთან და კიბეებზე იდგა საპატიო ყარაული.

ვახშმის ბოლოში საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარემ ნოე ჟორდანიამ ფრანგულ ენაზე შემდეგი სიტყვით მიმართა დამსწრე საზოგადოებას: რუსეთის რევოლიუციის მსვლელობამ და საერთაშორისო პირობებმა საქართველო მიიყვანა დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე. ქართველი ერი, საქართველოს მშრომელი ხალხი ყოველთვის პირნათლად და სინდისიერად ასრულებდა თავის სიტყვას, თავის მოვალეობას. უკანასკნელ ხანამდე იგი მიილტვოდა რუსეთის დემოკრატიისაკენ და თუ ქართველი ერი დღეს დამოუკიდებელია, თავისუფალი და სუვერენული უფლებებით აღჭურვილი, ეს არ აიხსნება ჩვენი ქვეყნის ღალატით რუსეთისადმი,—პირიქით რუსეთმა თვით მიგვატოვა და ამით ჩვენს შორის შეწყდა ურთიერთობა. დღეს ქართველი ერი მოსურნეა მტკიცე კავშირი შეჰკრას გერმანიასთანა და მათ მოკავშირეებთან. გაუმარჯოს ოთხთა კავშირს. ამ სიტყვებს მოჰყვა ქართული ჰიმნის შესრულება. შემდეგ მთავრობის თავმჯდომარემ დღეგრძელობა უსურვა—გერმანიის, ავსტრო-უნგრეთის, ბულგარეთისა და ოსმალეთის სახე მწიფოებს. გერმანიისა და ავსტრო-უნგრეთის ტოსტის დროს შესრულებულ იქმნა გერმანული და ავსტრო-უნგრული ჰიმნები.

სპასუხო სიტყვით მიმართა დამსწრე საზოგადოებას ფრანგულ ენაზე გენერალ ფონ-კრესმა. ჩვენ გერმანელები ჩვენი წარსული ცხოვრებითი ვგვევართ ქართველ ხალხს. საშუალო საუკუნეებში გერმანია დაყოფილი იყო ისე, როგორც ქართველი ერი, მაგრამ ჩვენ შეგვეძლოთ ძლიერი სახელმწიფოს შექმნა. საქართველოსაც ჰქონდა ოქროს ხანა—თამარის დროს. გერმანიაში ქართველ კალონიამ გაგვაცნო გმირული თავგადასავალი და კულტურა ქართველ ხალხისა და ამით უფრო დაგვაახლოვა ქართველ ხალხს. ჩვენ მოვედით თქვენს ქვეყანაში როგორც მეგობრები და დავიცავთ თქვენს ტერიტორიას, შევქმნით ისეთ პირობებს, რომელიც ძლიერ ჰყოფს ქართველ ერს. მე ვუსურვებ ქართველ ხალხს ოქროს ხანის განმეორებას. გაუმარჯოს საქართველოს რესპუბლიკას".

ფონ-კრესის სიტყვას დამსწრე საზოგადოება „ვაშას" ძახილით შეხვდა.

ბოკლე სიტყვით მიმართა ქართველებს გერმანელ ლიტერატორმა არტურ ლეისტმა: „ქართველებო! ამდენ ხანს თქვენ მხოლოდ ერთი გერმანელი გყავდათ მეგობარი ჩემის სახით, ეხლა კი მთელი გერმანია თქვენი მეგობარიაო. გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს". ათტურ ლეისტის სიტყვას დიდი აღფრთოვანებით შეხვდა საზოგადოება. ხუთვალე სიტყვებით მიმართა საზოგადოებას ქართულ ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის ალბანაგმა ო. ბარათაშვილმა „ ღეს შესრულდა სწორედ ერთი თვე, რაც გამოცხადდა საქართველოს დამოუკიდებლობა, განთავისუფლდა ქართველი ერი. ისტორიულ ჩარხის ბრუნვამ ჩვენ დაგვაახლოვა გერმანიას და ჩვენც მთელის ჩვენის არსებით ვეცდებით მეგობრული დამოკიდებულება განვამტკიცოთ გერმანელთა და მათ მოკავშირეებთან. ქართველი ერი ყოველთვის გმირულათა და ბრწყინვალედ ასრულებდა თავის სიტყვას და ამ შემთხვევაშიც იგი პირნათლად შეასრულებს თავის მოვალეობას. ორატორმა დღეგრძელობა და გამარჯვება უსურვა გერმანიას, ავსტრო-უნგრეთს, ბულგარეთსა და ოსმალეთს. სიტყვა წარმოსთქვა აგრეთვე საბჭედრო მინისტრმა გ. გიორგაძემ, რომელმაც ქართველი ჯარის სახელით გამარჯვება უ ურვა ოთხთა კავშირის ჯარს. საზოგადოდ ბანკეტს გულითადი ხასიათი ჰქონდა, სტუმრები მეტად ნასიამოვნები დარჩნენ და მესამე საათზე დაიშალნენ.

—

(სააგენტოს ცნობა)

ტფილისი. ივნისის 27. გუშ ნ, საღამოს ახალ კლუბში საქართველოს მთავრობამ ბანკეტი გამართა გერმანიის, ავსტრია-უნგრეთის, ბულგარეთის და ოსმალეთის ღელეგაციების პატივსაცემლად. ბანკეტს დაესწრნენ დელეგატების ყველა წევრი, გარდა ავად-გამხდარ ფონ-ეგან-კრიგერისა, გრაფი შულერბურგი, მთავრობის თავმჯდომარე ნოე ჟორდანია, საქართველოს ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარე, მინისტრები, პოლონელების და გერმანელების ეროვნულ საბჭოთა დელეგატები და სხვები, სულ 300 კაცამდე.

ნოე ჟორდანია მიესალმა ფრანგულ ენაზე მან მოკლედ აღნუსხა საქართველოს ისტორია და აღნიშნა, ქართველები ყოველთვის ერთგულად იცავდნენ თავის სიტყვასო. საქართველო ყველაზე დიდ ხანს ეცავდა რუსეთის ორიენტაციას, ხოლო როდესაც უნებლიეთ მოგვიხდა მისი შეცვლა. საქართველომ აირჩია გერმანიის ორიენტაცია, რომელიც ყველაზე მეტ იმედს იძლევა ბრწყინვალე მომავლისათვის.

მას პასუხი გასცა ყველა, ოთხი დელეგაციის სახელით გენ. კრესმა, აგრეთვე ფრანგულად. გენერალმა მადლობა გადაუხადა სტუმართმოყვარეობისათვის და აღნიშნა: გერმანია საქართველოს თხოვნით მიეშველა მას ანარქიის მოსასპობად და მას სურს კეთილი განწყობილების დაცვა. ამისთვის საჭიროა, რომ არა მხოლოდ ოფიციალური წრეები, არამედ მთელი ხალხიც განიმსჭვალოს მეგობრული გრძნობით გერმანელებისადმი. საქართველოს ბედი მრავალ მხრივ წაგავს გერმანიის ბედს: იქაც იყო ხანა, როდესაც ქვეყანა ცალკე ნაწილების განხეთქილების საგანი გახდა, მაგრამ დამოლოს საქმე კარგად მოწესრიგდა. დარწმუნებული ვარ—სთქვა დასასრულ გენერალმა საქართველოს მომავალ კეთილდღეობაში და ვსვამ ამ ჭიქით მისი ყვავებისათვის.

ქართულად სიტყვები წარმოსთქვეს გიორგაძემ და ბარათაშვილმა, უკანასკნელმა სთქვა: ერთად დადგრილი სისხლი მორჩალოს ბრძ ლაში კიდევ უფრო განამტკიცეს გერმანელებისა და ქართველების მეგობრობასო.

ბანკეტზე მეტად არაჩვეულებრივად მხიარულად და ხალისიანად იყვნენ, სხვათა შორის იყო ქართული, ეროვნული ცეკვა. სტუმრები აღფრთოვანებულნი იყვნენ. საერთო აინწყობილებაა —ურყეველი, ჭეშმარიტი მეგობრობა.

ოსმალოეთი ადერბეიჯანში

(სააგენტოს დეპეშები)

დეპეშათა სააგენტოს საგანგებო კორესპონდენტი იტყობინება:

უჯარიდან წამოსულმა მგზავრებმა გადმომცეს უჯარაში საარტილერიო სროლა გვესმოდა ქიურდამირისა და გეოკჩაის მხრიდანო.

—

ბაქოს ფრონტზე მტკვრის ხიდით დღემდე ოსმალოების 12 ეშელონი წავიდა. ჯერ ჯერობით გამოირკვა, რომ ოსმალოები სამი ბიმართულებით მოქმედებენ ბაქოს წინააღმდეგ: საგანგებო რაზმის გარდა, რკინის გზაზე რომ სდგას მიუსიუსლის სადგურს იქით, ოსმალოები შეტევას აწარმოებენ გეოკსაი-შეაბას ხაზით. და სცდილობენ რაც შეიძლება მილე სძლიონ სომხური სოფლები წინააღმდეგობა, რომელიც გუოკჩაის აღმოსავლეთით მდებარეობს. ამ მიმართულებით ოსმალოებმა დიდი ძალები დაგროვეს, აქვე ოსმალოების შტაბი რაზმებსა ჰკრებს მუსულმანებისა და შეიარაღებულ სოფლებში. ნუხის გზატკეცილით ევლახის ჩრდილოეთით, მტკვრის გაყოლებით ბევრი, ოსმალოებმა საგანგებო რაზმი გაგზავნეს. ამ რაზმის მიზანია ალყა შემოარტყან სოფ. ქაიაბაშს და მის სომეხ მცხოვრებლებს იბრაიმ აყაროონ, კრამარიანთან სამი დღეა საარტილერიო სროლა სწარმოებს. ოსმალოებმა ჯერ-ჯერობით ეს სოფელი ვერ აიღეს; მას მედგრად იცავს ბაქოს არტილერია, რომელიც მაღლობებზეა დაბანაკებული.

ჯავშნოსანმა მატარებელმა მუსულმანთა კორპუსისა, რომელიც ოსმალოების შტაბს ექვემდებარება დროებით დასტოვა ფრონტი და განჯისაკენ გაეგზავნა, რადგან დაზიანებულა და შეკეთება სჭირდება. ქიურდამირის დასავლეთით რკ. გზის ლიანდაგზე ბაქოს ჯავშნოსანი მატარებლის ერთი დაზიანებული ვაგონი სდგას: ბაქოს ჯავშნოსანმა მოიხსნა დაზიანებული ვაგონი და ქიურდამირისაკენ დაიხია. ბაქოს ჯარმა ამას წინათ იერიში მიიტანა ბიუსიუსლიზე (ქიურდამირის დასავლეთით), მაგრამ უნაყოფოდ: მასში დიდი დისციპლინა აღმოჩნდა. ერთ ადგილას შემტევი რაზმის ნაწილი გერმანული კოლონით იყო დაწყობილი. შემტევი რაზმი დაზიანდა ბაკიანან ადგილში. რკ. გზის ლიანდაგთან რომ არ ს. სახარელს სურათს წარმოედგენ ნ გვამები, რომელნიც ბრძოლებში ლპებიან. ოსმალოების შეტევა ქიურდამირზე, რომელსაც ისინი ჯავშნოსანი მატარებლის დახმარებით აწარმოებდნენ უნაყოფოდ ჩატარდა.

—

ოსმალებს აქსტაფიდან 5 მეშველი ეშელონი მოუვიდათ. ოსმალოთა არტილერიაში შნეიდერის ზარბაზნებია. ტყვეისმფრქვეველები შედარებით ცოტაა. ოსმალოების ჯარის ძალზე აჭრელებულია. ზოგი კარგადაა ჩაცმული, ზოგი კი ძონძებშია; დისციპლინა კი დაცულია ოსმალეთა ჯარში არიან ისეთი ჯარის-კაცებიც, რომელნიც დროებულად [illegible] ძალაზე.

[illegible] ბაკურიანის [illegible] ერთად გაუჯავრ[illegible] დაბრუნდა.

—

ადერბეიჯანის პოლიტიკურ წრეებში დიდი გავლენა მოიპოვა „ისლამის გაერთიანების" ორგანიზაციამ. რომელმაც თავისი კანდიდატები წამოაყენა ადერბეიჯანის სამინისტროში.

—

ადერბეიჯანის რკ. გზის მოსამსახურეებმა ივნისის 25-ს გაფიცვა გადაწყვიტეს და მოითხოვდნენ ეგრეთ წოდებული „დეკრეტის" ფულს, რომელიც ტფილისის რაიონის მოსამსახურეებმა უკვე მიიღეს. გაფიცვა არ მოხდა, რადგან მოსამსახურეები ნაწილობრივ დააკმაყოფილეს.

—

დღემდე ბაქოს ფრონტზე არც ერთი გერმანული რაზმი არ წასულა.

ფიქრობენ, რომ ოსმალოებს იმედი აქვსთ გააძლიერონ თავის ჯარი მუსულმანთა არა რეგულიარული რაზმებისა და ადგილობრივ უკვე დაწყებული მობილიზაციის საშუალებით.

ბაკურიანის ხეობაში.

სურსათის მიმწოდებელ კომიტეტმა ამ დღეებში ბორჯომ-ბაკურიანის ხეობის მედიკურ და სანიტარულ მდგომარეობის გამოსარკვევად გაგზავნა თავისი რწმუნებული ა. ურუშაძე, რომელიც შემდეგ ცნობებს იძლევა. გამოქცეულთა რიცხვი დაახლოვებით უდრის 30 ათასს, 40 ათასს—პირუტყვი, რომელიც სავსებით ანადგურებს პურით დათესილ მინდვრებს. ამ ჟამად გამოქცეულები არიან: ბორჯომში, წადვერში, ცემში, პატარა ცემში, საკოპავში, ბაკურიანში, წალკაში, რეხაში, ციხიჯვარში, მითარბაში, თორ. ში და სხვ.

ბაკურიანში თითქმის ყველა შენობა გამოქცეულებს დაუჭერიათ, ბევრნი ცის ქვეშ ცხოვრობენ, სიბინძურე აუტანელია, არაფერში სჩანს მთავრობის ხელი. გამოქცეულთა გამოკვება სრულიად მოუწყობელია. ამ ჟამად სამკურნალო და სანიტარული დახმარების აღმოსაჩენად მოქმედებენ: მიმწ. კომიტეტის მეორე საექიმო რაზმი ექიმ ხოკოლავისი 50 საწოლით ბაკურიანში, ახალქალაქიდან ერთი პუნქტი ფერშლებისა, სომეხთა საექიმო რაზმი, წითელი ჯვრის სადეზინფექციო და სანიტ. რაზმ; ივნისის 24 დაიწყებდა მუშაობას მიმწ. კომიტ. საექიმო პუნქტი. ს. რეხაში გახსნილია საფერშლო სადგური ექიმ მახვილაძის მეთაურობით. ასეთივე პუნქტია საკოპავაში, ბორჯომში კი საექიმო პუნქტი.

ივნისის მეორე ნახევარში საგანგებო კრება მოხდა გამოქცეულთა მდგომარეობის განსახილველად ა. ურუშაძის თანადასწრებით და კრებას დაუდგენია: დანიშნოს საგანგებო ექიმი ბორჯომში მგზავრების შესამოწმებლად და ავადმყოფთა ბაკურ-ანში გადასაგზავნად. ქართ. საქველმოქმედო საზოგადოებას გაუგზავნია ბორჯომ-ბაკურიანის კომიტეტისათვის 25 ათასი მანეთი. საოფლე და მუცლის ავადმყოფობა ძალიან გავრცელებულია, შავი ჭირი იშვიათია.

კრებაზე გამოირკვა, რომ გამოქცეულებში ძარცვანი და გლეჯას აქვს ადგილი. თავს ესხმიან განსაკუთრებით გუჯრელი ოსები. საჭიროა შეიარაღებული ძალა ბაკურიანში. 24 ივნისის კრებას დაუდგენია, რომ გამოქცეულები არას შემთხვევაში არ შემოუშვან საქართველოს შიდა ადგილებში, სამწუხაროდ რკინის გზის ადმინისტრაცია პირნათლად ვერ ასრულებს თავის მოვალეობას, რაც გადაეცა გზათა მინისტრს.

გამოქცეულების უმეტესობას ჰური არ აქვს, თათრებმა ახალქალაქიდან ჰური არ გამოატანეს გამოქცეულებს. ბაკურიანში ამ ჟამად 600 ობოლი ბავშვია, ძუძუმწოვარა ბალლთათვის უკვე გახსნილია თავშესაფარი. სადგ. ბორჯომის სანიტარული მდგომარეობაც მეტად ცუდია. მდგომარეობის ქოგვარება ადვილად შეიძლება, თუ იძულებითი ხასიათის ორგანოს შექმნით და მრავალ მთავრობას მოვსპობთ. საჭიროა ერთი რწმუნებული საერთო გამგეობის შთსაწყობად, რომელსაც ყველა სხვა ორგანიზაცია უნდა დაემორჩილოს.

გერმანელები მეცნიერები ტფილისში

გენერალ ფონ კრესსის მეთაურობით ჩამოსულ დელეგაციასთან ერთად ტფილისში ჩამოვიდნენ: ქ. მიუნჰენის

საპატიო დოქტორი ბატონი: ადოლფ დირი და ფილ. დოქტორი, ლიკვიდეპოლისა და ბერ. უნივერსიტეტებისა არქეოლოგი შლიპაკი—(ობერ ლეიტენანტი), დოქტორ დირი აკამდის ითვლება მიუნჰენის ეთნოგრაფიული მუზეუმის კონსერვატორად. ბ. დირს ეკუთვნის ქართული გრამმტიკა გერმანულ ენაზე. იგი ომამდის ათავსებდა წერილებს საქართველოს შესახებ „მიუნჰენერ ნაისტე ნახრისატენში“ და „ზიუდ დოიტშე მინატს.ჰეფტენში“.

დოქტორ დირს ბევრი ნაშრომი აქვს ჩრდილო კავკასიის დიალექტებზე (ცალკე წიგნების სახით გამოცემული) ობერ ლეიტენანტ შლიჰაკ გეთაურობს ქართულ ლეგიონს. რომელიც ჯერ კიდევ ბუქარესტშია. შლიპაკი ტფილისშია გაზდილი. იგი დიდი მეგობარი იყო მუდამ ქართველების. ობერ შლიპაკი იბრძოდა კავკ. ფრონტზე ქართულ ლეგიონიან ერთად. შემდეგ რუმინიის ფრონტზე დიდ მფარველობას უწევდა ქართულ ლეგიონს, ამჟამად ბატონი შლიპაკი, ტფილისს ჩამოვიდა ლეგიონთს დავალებით, ის თხოულობს სათანადო ნებართვას საქ. რესპუბლიკის მთავრობისაგან ლეგიონის ჩამოსაყვანად.

ზოგი-რამ

სენატორი გიორგი მუხრან-ბატონი ბეჭდვით ამტკიცებდა, დიდმა ხალხმა პატარა უნდა შემოირთოს და შთანთქასო. უთუოდ რუსეთის და საქართველოს მაგალითი ალაპარაკებდა იმ დროს, როცა ჩვენი ხალხი მოსკოური თვითმპყრობელობის ორთავიან არწივს კლანჭებში ჰყვანდა მომწყვდეული და მოძრაობის ნებას არ აძლევდა. სხვა დიდ სახელმწიფოთა ხელშიაც პატარა ერთა ყოფა მეტად უნუგეშო იყო. უფრო მკვეთრი იყო მგგალითი ბუნებისა, სადაც ძლიერი ორგანიზმები უწყალოდ სდევნიან სუსტ ორგანიზმებს, რომელნიც იბრძვიან არსებობისათვის, მაგრამ, როგორც სუსტნი, იხოცებიან. ცხოვრების სურათი გადაშლილია. ბრძოლა არსებობისთვის გაჩაღებულა და სუსტი იძლევა ძლიერისაგან.

— ვაი პატარებსო,—გაიძახიან მკაცრნი მეცნიერნი და გაუმაძღარი იმპერიალისტები. მაგრამ ეს ამბავი კიდევ არ მოიასწავებს იმას, რომ სუსტნი ვერ ახერხებდენ ბრძოლას ძლიერთა წინააღმდეგ. ასე რომ ყოფილიყო სულიერთა სამეფოში, ზღვები იქნებოდა სამკვიდრო ხმოლოდ ვეშაპის და ნათელ თევზისა, ხმელეთი კიდევ—ლომის და არწივის.

ასევე ითქმის ხალხთათვისაც. პატარა ერი ყოველთვის არ აღგვილა მით, რომ დიდი სახელმწიფოს უღელი სდგმია. ქართველი ხალხი ძველად უფრო მრავალრიცხოვანი იყო, ვიდრე დღეს არის, მეტად პატარაც სჩანდა იმ დიდ ერებთან, რომელთაც მეზობლად, ან უღელ ქვეშ უცხოვრია, მაგრამ ის ძლიერნი და დიდნი ხალხნი, კულტურით და პოლიტიკური ძლიერებით განთქმულნი, გადაშენდნენ, ქართველი ხალხი კი დარჩა. უეჭველია, ქართველ ხალხს სცოდნია ხერხი არსებობისთვის ბრძოლისა, რომ თავი დაერჩინა და საბოლოოდ არ გაჩანაგებულიყო.

დღეს, როცა ჩვენი სამშობლო წარმოადგენს თავისუფალ სახელმწიფოს, მის მესვეურთ მისი ფიქრიც ჰმართებს, რომ ქართველ ხალხს მყუდროებით ცხოვრება დაუმკვიდრდეს და მისმა ფიზიკურმა ზრდამაც იმატოს გონებრივ და ქონებრივ განვითარებასთან ერთად. გერმანიას თავი მოაქვს, რომ ტევტონთა ფიზიკური ნაყოფიერება ზრდაშია, ფრანგების რიცხვი კი ჰკლებულობს, თუმც გონების განვითარება და ნივთიერი სიმდიდრე არა ნაკლები აქვს, ვიდრე ტევტონებსა.

გერმანიაში ამ მსოფლიო ომის განმავლობაში კანონი გამოიცა, რომლის ძალითაც ყოველი ბავშვი, რომელიც დაიბადება გერმანელი ქალისაგან, თავბსნიერი, ე. ი. კანონიერია. იმავ ქვეყანაში, თუ არ ვსცდები, პრუსიის სახელმწიფოში, მარტო ხელობის ბავეიც არის დადებული, რომ ქალი იქნება, თუ ვაჟი, უნდა იხადონ დადებული გადასახადი, თუ მეუღლეობას არ მოისურვებენ. ასეთი ლონისძიებით, უეჭველია, სჯულმდებელს ჰქონია აზრად, რომ ხალხის ფიზიკური ზრდა არ შეფერხებულიყო და ხაზინასაც შემოსავლის წყარო გასჩენოდა.

თუ ჩვენი მოკავშირე გერმანია, ის გერმანია, რომელიც ყველაფრად დაწინაურებულია, ხალხის ზრდას და სიმდიდრის გაჩენას აქცევს ყურადღებას, ჩვენი სახელმწიფო მით უფრო მოვალეა, იდონოს ისეთივე ღონე ქართველთა გამრავლებისა და გამდიდრებისათვის.

— ვაი პატარებს!—ნუ იქმნება ჩვენი სასოწარკვეთელი. დაუმტკიცოთ ყველას, რომ დიდებთან ერთად ჩვენ, პატარებსაც შეგვიძლია ბრძოლა არსებობისათვის.

ბუნებას კონტრასტები უყვარს. ზღვასთან ერთად წყაროც დის და ვარდთან ერთად იაც ჰხარობს.

*

სახელმწიფოებრივ დაწესებულებათა ნაციონალიზაცია - ლიკვიდაციის საქმე, ვერ ვიტყვით, სასწრაფოდ მიდიოდეს. ჩვენი ნაბატონარები პროვოკაციასაც კი ეწევიან, რომ საქმე გაძნელონ. ივნისის 17 დღის რუსული გაზეთი „ედინენიე“ ნამდვილი გამოძახილია ამგვარი მისწრაფებისა. თავის მკითხველებს ხსენებული გაზეთი ასმენს, ვითომც სახელმწიფოებრივ ენათ კავკასიის ამიერ ქვეყნებში რუსული ენა იქმნება და დაწესებულებათა ლიკვიდაციაც შედგება. ერთი სიტყვით, არაფერს ერიდებიან ჩვენი მტრები, რომ საქართველოს სახელმწიფოებრიობის შექმნა შეუძლებელი გაჰხადონ. შოვინიზმად მიაჩნიათ მთავრობის განკარგულება, რომ საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზის სადგურებზე წარწერა ქართულად იყვეს და ნაადრევად მისივე მისწრაფება, რომ სამართლის წარმოება ქართულად შემოიღოს დემოკრატიის გზაგები ენითა. შავბედითი ყორანივით ლათინურად დასჩხავიან: ქვო ვადის! ივერია, სად მიდიხარ, ივერია, ვითომდა ხომ არ გინდა თავის დაღუპვა, დამოუკიდებლობა რომ გამოაცხადეო. სად მიდის ივერია, ყოველ შემთხვევაში საქმე არ არის, არც ეკითხებათ „ედინენიეს“ და მის აუდიტორიას, ხოლო ივერიის შვილებმა ყველაფერი კარგად იციან, რაც უნდა იყვეს საქართველოს რესპუბლიკაში ქართული ენა სახელმწიფოებრივ ენად, რად უნდა მოჰხდეს საჩქაროდ დაწესებულებათა ნაციონალიზაცია-ლიკვიდაცია, რად უნდა იყვეს რკინის გზის სადგურების წარწერები და სამართლის წარმოება ქართულად, ან როგორ უნდა მოაწყონ ფინანსების საქმე. გულწრფელ ღმზრდელ მზრუნველს უნდა უხაროდეს, რომ მისი საზრდელ-საზრუნველი დამოუკიდებლივ ცხოვრებას აპირებს, ძველი რეჟიმის ბიუროკრატები კი, ის ჩვენი ვექილები, გონს ვეღარ მოსულან, რომ საქართველოს მოვლა-პატრონობას შეუდგა ის ქართველი, რომელიც ასჩვიდმეტი წლის განმავლობაში ჩამოყენებული, იყო და საქართველოს სამსახურისთვის ზედმეტად ითვლებოდა.

დაწესებულებათა ნაციონალიზაციის საკითხი ყოველის უწინარეს ქართველ მოხელეთა კავშირს უნდა ეინტერესებოდეს. ადერბეიჯანის და სომხეთის რესპუბლიკებში სამართლიანად ეტყვიან მოხელე ქართველებს, დაწესებულებათა ნაციონალიზაციის გამო სამსახურს თავი უნდა გაანებოთო. რუსეთში მოსამსახურე ქართველებს თუ პირდაპირ დაითხოვენ, აგრძნობინებენ, რომ მათი იქ დარჩენა სასურველი აღარ არის. საქართველოში როცა დაბრუნდება ექსორიად მყოფი ქართველი მოხელეობა, საქართველოს რესპუბლიკის მოხელე ქართველი კავშირი მოვალე იქმნება, ისინი დაანაბინაოს, ჩააყენოს შესაფერ სამსახურში. მერმე, როგორ შეიძლება სახელმწიფომ არ მიიღოს ქართულად საქმის წარმოების მცოდნე და უადგილოდ დარჩენილი მოხელეები. დაწესებულებათა ნაციონალიზაციის იმავ კავშირმა უნდა გამოიტანოს გარდაწყვეტილება საგალდებულოდ ყოველი მოხელისათვის, რომ თუ მოხელეს შეუძლია საქმის ქართულად წარმოება, მაშინ მოხსენება, მიმართვა, შეკითხვა, ოქმი, გამოძახება, განჩინება, თუ სხვა რამ საქმის ქაღალდი უთუოდ ქართულად შეადგინოს და გაჰგზავნოს, მიუხედავად იმისა, ქართული იცის, თუ არა მისმა უფროსმა, ან იმ დაწესებულებამ, სადაც ქაღალდი უნდა გაიგზავნოს. ხოლო იმ მოხელეთათვის, რომელთაც უჭირთ ქართულად საქმის წარმოება, კავშირმა უნდა გაჰმართოს პრაქტიკული კურსები საქმის ქართულად წარმოების შესასწავლად და ხელმძღვანელობა გაუწიოს. სხვაფრივ შეუძლებელია საქმის დაჩქარება და ძველი რეჟიმის ბიუროკრატები ქართული ენის უცოდინარობისათვის თავსაც არ შეიწუხებენ და ისევ განაგრძობენ გულარხეინად თავიანთ სამსახურსა, თუ „ედინენიეს“ მწერლების თავიც ღმერთმა კარგად უმყოფა. ქართველი დემოკრატიისათვის არასოდეს უფიქრიათ და არც ეხლა დაისაჭიროებენ ქართულსა, როცა მზად არის რუსულად მომართული აპარატი გამგეობისა.

რუსული ენა არც ღვთის ენაა, არც ანგელოზის, არც ბულბულისა, ისევე, როგორც ყოველივე სხვა ენა. მაშასადამე, რა საფუძველი უნდა მქონდეს, ეროვნულ სახელმწიფოებრივი ეგოიზმის უქონლობის მეტი, რომ ქართული ენა გავსცვალო რუსულში. არც ქართული, არც თათრული, არც სომხური არაფერით არა სდგას უფრო დაბლა, ვიდრე რუსული, არც თვით ის ხალხი, რომელნიც იმ ენებს ჭლეპარაკობენ ჩამოუვარდებიან რუსებს. თუმც ასეა, შეიძლება ადერბეიჯანმა და სომხეთმა რუსული ენა დაიტოვონ სახელმწიფოებრივ ენად, მაგრამ ის ხალხი, რომელიც არის შემოქმედი „ვეფხის ტყაოსნისა“, თავის დამცირებად ჩასთვლის რუსული ენის გბატონებას სახელმწიფოს მართვა-გამგეობაში. ამისათვის ყველას, ვისაც მიღებს თავის სამსახურში და ჯამაგირს მისცემს, კიდეც მოსთხოვს სახელმწიფოებრივი ქართული ენის საფუძლიანად ცოდნასა.

პეტრე მირიანაშვილი

ახალი ამბავი

→ ეროვნულ საბჭოს სხდომა. დღეს, დილის 11 საათზე დანიშნულია საქართველოს ეროვნულ სებჭოს კრება. დღის წესრიგი: 1, კანონპროექტის ხსვა და სხვა კომისიებში გადაცემა. 2, კონტრზვერვის „გაუქმების კანონპროექტის განხილვა. 3, საგანგებო საგამომძიებლო კომისიის გაუქმება. 4, ტფილისის ობოლთა სასამართლოს გაუქმება. 5, რეგლამენტი. 6, საბოლოო რედაქცია სახელმწიფოს კონტროლის შესახებ. 7, სახელმწიფო კონტროლიორის არჩევნები.

→ ტფილისის სასულიერო სემინარიის საპედაგოგიო საბჭომ თავის კრებაზე მა წლის 20 მაისს დაადგინა:

1. ახლავე გადაყვანილ იქმნან შემდეგ კლასებში ყველა ის მოწაფეები ა, რომელნიც მიმდინარე სამოსწავლო წელს დაიარებოდენ მეცადინეობაზე და ბ, რომელნიც მსახურებდნენ ანუ მსახურებენ სამხედრო სამსახურში მთავრობის დეკრეტის ძალით ან თავისუფალ მოხალისეებად.

2. იმ მოწაფეთ, რომელნიც აღნიშნულს სამოსწავლო წელს სრულიად არ გამოცხადებულან სემინარიაში და რომელთა გამოუცხადებლობის მიზეზთა გამო სემინარიის გამგეობას არ მოეპოება არავითარი მოწმობა ან ცნობა მიმდინარე წლის 1 აგვისტომდე აუცილებლად უნდა წარმოადგინონ მისი შესაფერი საბუთები,

3 თუ აღმოჩნდება რომ მიზეზად მათი გამოუცხადებლობისა სემინარიაში იყო საჭხედრო სამსახური, თანახმად მთავრობის დეკრეტისა ან საკუთარი ნებისყოფლობისა, სხვა, ამ კატეგორიის, მოწაფეებთან ერთად გადაყვანილ იქნებიან შემდეგ კლასში.

4, დანარჩენ მოწაფეთა გამოუცხადებლობა სემინარიაში ცნობილ იქნება უმიზეზოდ და შემდეგ კლასში გადასასვლელად მათ უნდა ჩააბარონ შესაფერი გამოცდები.

→ ნიკ. წულუკიძის საქმე. გუშინ, ივნისის 27-ს ტფილისის რევოლიუციონურ ტრიბუნალის გასარჩევად და ნიშნული იყო საქმე ცნობილ ნიკოლოზ წულუკიძისა, რომელიც პასუხისგებაშია მიცემული ყოფილ სამხედრო და საზღვაო მინისტრის ვლადიმერ გომეჩიას მოკვლისათვის, რესპუბლიკის მთავრობის განკარგულების თანახმად ტრიბუნალის თავმჯდომარემ საქმის განხილვა რიგიდან მოხსნა და გადასდო შემდეგ ჯერ გამოურკვეველ დრომდის. დაპატიმრებული წულუკიძე ისევ საგუბერნიო ციხეში გაგზავნეს. საქმის გარჩევაზე დასასწრებლად დიდძალი ხალხი მიაწყდა სასამართლოს კარებს.

→ სოც.-ფედ. მუშათა კავშირის გამგეობამ გადასწყვიტა გამოსცეს მუშების და გლეხების გაზეთი „სოციალისტ-ფედერალისტი“ პირველი ნომერი გამოვა ივლისის 8 ს.

→ ხმები ვითომც დუშეთში ბოლშევიკებთან ბრძოლაში დაღუპულიყოს შტაბს კაპიტანი ალექსანდრე გორგაძე, სიმართლეს არ შეესაბამება, იგი უვნებელი ტყვეობიდან გამოიპარა.

→ ტფილისის განსაკუთრებულ მფრინავთა რაზმში მიიღებენ ნებდებულ, რომელთაც ექნებათ თვეში 300 მანეთი, სასმელ-საჭმელი და ტანსაცმელი. მსურველებმა უნდა მიმართონ: წყნეთის ქუჩა, ქართული გიმნაზიის შენობა (მყოფი თავად აზნაურობისა) რაზმის მართველობა.

→ სახალხო კონცერტები მ. კავსაძის გუნდისა შაბათს, ივნისის 29 ს ახალ კლუბში (ქართული თეატრი) და ოთხშაბათს ივლისის 3-ს დემოკრატიულ კლუბში (მუშტაიდში) მიხეილ კავსაძე მართავს სახალხო კონცერტებს. პროგრამა შესდგება ძველ სახალხო სიმღერებისაგან გადაღებული ი. კარგარეთლის, ა. კავსაძის, ფ. ქორიძის და სხვათა მიერ.

→ შემოწირულება. რედაქციამ მიიღო მართა მანჯავიძის, ნატალია ჭეჭასელის, ელისაბედ ჯოჯიშვილის და ოლღა კაპანაძისაგან 250 მან. შეგროვილი ქ. ხაშურის ქალთა შორის დაჭრილ ქართველ ჯარის კაცთა სასარგებლოდ.

→ გერმანიის დელეგაციის უფროსი გენ. ფონკრესი და გერმანიის რწმუნებული ბრაფი ფულენბურგი ბათომში გაემგზავრებიან ოსმალეთის ჯარის უფროსის ესატ-ფაშას შესახვედრად, მეტად სერიოზულ საკითხების განსახილველად.

→ ხამტრ. ალმ. კომ. შინაგან საქმეთა სამინისტროს წინაშე შეამდგოლობა აღძრა სამტრედიის რაიონ ცალკე მაზრად გამოიყოს.

→ ტრამვაის მიმოსვლა, ამ უკანასკნელ დღეებში ნაშუადღევის 2ს—7 საათამდე ტრამვაის მიმოსვლა შეწყვეტილია.

→ ტფილისის ქართულ საფილ. სამუსიკო სკოლაში. როგორც დანამდვილებით გავიგეთ ზ. პ. ფალიაშვილი დროს უქონლობის გამო თავს ანებებს ქართულ სამუსიკო სკოლის დირეკტორის თანამდებობას.

→ ნინო ჩხეიძის გასტროლი. დღეს პარასკევს ივნისის 28 ს სახელმწიფო თეატრში, წარმოდგენილი იქნება ალ. დიუმის ცნობილი პიესა „მარგარიტა გოტიე“. „მარგარიტას“ როლს შეასრულებს დამსახურებული მსახიობი ნინო ჩხეიძე. პიესას დასდგამს რეჟისორი მ. ქორელი,

→ შავი ქვის მრეწველობა. ივნისის 27-ს პიათურაში შავი ქვის მრეწვილთა და მუშებს შორის მოლაპარაკება დაიწყო ხელშეკრულების დასადებად. შრომის სამინისტროსაგან წარმომადგენლად გაიგზავნა ტფილისის გუბერნიის შრომის კომისარი ტრეიმანი.

→ ხტუდენტთა კრება. დღეს ივნისის 28-ს, საღამოს 5 საათზე დანიშნულია სტუდენტ ქალთა და ვაჟთა კრება, ბაქოში წასვლის საკითხის შესახებ (გოლოვინის პროსპ. № 10, ვინც კრებას არ დაესწრება სიიდან ამოშლილი იქნება.

→ ტფილისის დამცველ შტაბმა შეიპყრო: ქურდობისათვის ჯარისკაცი ნ. ჩხეიძე; ბორჯომში გაძარცვისათვის 75,000 მან. ალ ბაბაშვილი; ფულის მოპარვისათვის ჯარისკაცი გ. ნატრიაშვილი და წითელ რაზმელი ივ. ზარიკაშვილი.

შეცდომის გასწორება

გუშინდელ ნომერში პ. მირიანაშვილის „ზოგი რამ“ ჩერილში დაბეჭდილია **საფრთხე** (პომეხა) უნდა იყოს **საფრხე** (პომეხა).

სოფლად და ქალაქად

ძ. ფოთი.

→ ახლად არჩეული ქალაქის გამგეობის წევრი მ. ესაკია სასსახურს თავს ანებებს. თუ რა არის მიზეზი მისი გასვლისა, ამას ადგილობრივი კომიტეტი ახლო მომავალში განიხილავს.

საქ. სოც.-ფედ. საარჩ. პარტიაში

დღეს ხალამოს 8 ს. სასახლეში, სოც.-ფედ. ფრაქციის ოთახში დანიშნულია მთავარი კომიტეტის კრება.

—

კრება ნაძალადევში. პირასკევს, 28 ივნისს, ხალამოს სწორედ 6 ნახევარ საათზე, ნაძალადევის ეკლ. სამრ. სკოლის შენობაში მოხდება არაჩვეულებრივი კრება ამ რაიონის სოც.-ფედერალისტებისა. მომხსენებელი იქნება მიხ. საყვარელიძე

—

პარასკევს, ივნისს 28, პარტიულ კლუბში დანიშნულია ტფილისის კომიტეტის კრება, ფრიად საჭირო საკითხთა გასარჩევად. დასაწყისი ხალ. 7 სათზე

—

ავირას 30 თიბათვეს დილის 10 საათზე წმ. მარინის ეკლესიის სკოლის შენობაში (ავლაბარში) დანიშნულია საერთო კრება ავლაბარში მცხოვრებ სოც.-ფედერ. პარტიის წევრთა და თანამოაზრეთა. რომელზედაც წაკითხული იქნება მოხსენება ვახტანგ კოტეტიშვილის მიერ თემაზე: გერმანია და საქართველო. დასასრულ მოხდება უბნის გამგეობის რეორგანიზაცია.

საუბარი ქართველ მაჰმადიანთან

— მემედ, იქ ალარავინ არის?..— შემომესმა ეხლახანს გორში ერთ ქუჩაზე და უნებლიედ მივიხედე. გრძნობის კარ ნახით ჩემს წინ ნაცნობი სახე უნდა ამართულიყო. მე არ ვიცი ვინ, ან რაზე ეკითხებოდა, მაგრამ.. ჩემს წინ იდგა დაბალი და ჭალარა შერთული ქართველი მაჰმადიანი. მას აქეთ, რაც ქართველ მაჰმადიანობას დავუახლოვდი და ახლოს გავეცან მის ავსა და კარგს, ამ ხალხის სიბრალული იყო ჩემს გულში ჩამარხული. აპარის დალატის შემდეგ ეს სიბრალული ერთიორად გაიზარდა. ზიზღის ღირსია მხოლოდ ის, ვისაც ესმის ერთგულების ფასი და დანაშაულის მნიშვნელობა და მაინც სჩადის დანაშაულს. ხოლო ზიზღით ვერ შევხედავ ხალხს, რომელსაც თავისი [illegible] ვერ [illegible] და კარგი ვერ გაერჩეოდა სიკეთესა და ბოროტს [illegible] [illegible] [illegible]

— ტყუილია, შემედ. მობილიზაცია გამოაცხადესო. იმათ ხომ ჩვენ არა ვთხოვდით უფრველად ეომეთ ოსმალებსო. ვთხოვდით, თუ შებრძოლება არ შეეძლოთ, არც იმათ მიდგომოდნენ, არც ჩვენ, ომში ნუ ჩაერეოდნენ.. შემედს აქ ენა ცოტა დაება.

— რა ვუქნინოთ, შემედ, ჩვენ გონჯი ქართველ მაჰმადიანებს? დავეხმარეთ გასაჭირში, შოვუმართეთ ხელი, კარგი სკოლები გავუხსენით...

— კი, კაია მაგრ, მარა ქართველებმა მოსთხოვეს თათრული არ ასწავლოთო, მარტო ქართული ისწავლონო. ჩემი სამშობლო ენა ქართულია, მარა თათრული რომ ვიცოდე ხომ ცუდი არ არის?

— რასაკვირველია არ არის ცუდი, მაგრამ ქართულ სკოლაში ხომ მარტო ქართულს არ ასწავლიდნენ? მე ვიყავი იქა, შემედ და ვიცი. ასწავლიდნენ ქართულს, რუსულს... ხოჯა ასწავლიდა არაბულს და ყურანს. სხვა რა უნდოდათ. თათრული სად, რაში დასჭირდებოდათ? ახ და თათრულს ხომ შინაცა სწავლობდნენ!..

— კი მარა სკოლაჩიც უნდა ესტავლებინათ. ქაროულ ენას ხალხი არ დაივიწყებდა. მე უსტავლელი კაცი ვარ". ისტორია თქვენ უფრო კარგად იცით, მარა საშასი წელიწადია, რაც მესხეთი საქართველოს ჩამოაშორეს. ისლამი შიადებინეს, მარა ქართული ენა ჩვენ ხალხს მაინც არ დაუკარგავს. ახლა რის ეშინოდათ ქართველებს? რომ ეუბნებოდნენ მარტო ქართული უნდა ისწავლოთო, ამას ხალხი ვერ გაიგებდა. ჩვენი ხალხი უსტავლელია და ბნელი. ის, რასაც ჩვენებს ეხლა ეუბნებოდნენ, იქ 15 წლის შემდეგ უნდა ეთქვათ, ისე ჩვენი ხალხი ვერაფერს გაიგებდა. ყველაფერი ერთად რავა გაკეთდებოდა. ნელ-ნელა უნდა გაკეთებულიყო საქმე.

— კი, შემედ, მაგრამ თქვენი ხალხი უნდობი აღმოჩნდა. ის დაიბეჭიეს თითზე, რომ სჯული უნდა გამოგვიცვალოთ და გაგვაქრისტიანოთო.

— მაგი შემცდარია. მაგაში ჩვენი ხალხი შესცდა. ათი წელიწადია, რაც პირველად აქეთ გადმევედით, მარა ამ ხანში ერთს არავის უთქვამს სჯული გამოიცვალე და გაქრისტიანდიო. ბარა რას იზამ, უსწავლელი ხალხია ჩვენი ხალხი და რასაც ჩასძახებ, იმას ამოიძახებსო... ქართველები რომ არ აჩქარებულიყავით, საქმე გვარიანად წავიდოდა. ყველაფერი ზედი-ზედ მიეყარა, ხალხმა ყველაფერი უკუღმა გაიგო და საქმე უკუღმართად დატრიალდა. ბევრი ვილაპარაკეთ კიდევ მე და მემედმა. ის საერთოდ იმ აზრისა იყო, რომ ქართველი მაჰმადიანობა უსწავლელი და ბნელი ხალხია. ქრისტიანმა ქართველებმა სიკეთე უყვეს, მაგრამ ძალა ვერ დაანახვეს. ძალა ოსმალეთმა გამოიჩინა, ბეგებმა ხალხი შეაცდინეს და მაჰმადიანობამ უღალატა საქართველოს.. ბინდი იყო, მემედი რომ გამომეთხოვა ბრდილობინად და წავიდა. მე კი... მწარე ფიქრებით დატვირთული და სევდით მოცული გავიარეთ თვალი უკან: თითქოს ჩვენ დაკარგულ მოძმეთა უკანასკნელ წარმომადგენელს უკანასკნელად ველაპარაკებოდი, კი, მემედ, კი,—ველაპარაკობდი გონებაში,—ქართველობამ ჩვეულებრივი სიჩქარე გამოიჩინა იქაც... ერთად, ერთბაშად მოიწადინა იმისაშენება, რაც საუკუნოებით დანგრეულა და განადგურებულა.. გარემოებაც ისე მოწყო, რომ ჩვენი და ჩვენ მაჰმადიან მოძმეთა ურთიერთობის საქმე აიწყო დაიწყო... აეჩქარდით და ჩვენს კარზე მომდგარი ბედნიერება განვიზრახეთ თქვენთვისაც გაგვეზიარებინა. ეს ჩვენ ჩვენი გულკეთილობით მოგვივიდა. დაგვაეიწყდა კი, რომ საბაჰმადიანო საქართველოს, საუკუნოებით ნაწამებსა და ჯვარცმულს, მეტი ფრთხილი და ნაზი ხელი სჭიროდა მომფლელისა და.. ქართველმა მაჰმადიანობამ გულის წადილი ვერ გაგვიგო, ალლო ვერ აუღო ჩვენს განზრახვასა და სურვილს და.. მადლი ბატლად გარდაგვიქცია. მაგრამ არა, ხალხი, უბრალო ხალხი, რომელსაც მთელი სიცოცხლე მონობისა და მათრახქვეშ გაუტარებია და ერთი ნათელი დღე არ უნახავს, ის ხალხი არ არის დამნაშავე. კრულ იყვეს ბეგების სახელი, რომელნიც ვერ შეურიგდნენ ხალხის თავისუფლებას, ხალხს თვალი აუხვიეს და ფადიშას წინაშე მიიყვანეს მოჩრდილი და დამონებული... წყეულ იყვეს მეტადრე, წყეულ საშვილიშვილოდ სახელი ჯემალ-ბეგ ხიმშიაშვილისა, რომელმაც გენერლის წითელ ქუდში გაჰყიდა სინიდისი, გაჰყიდა მთელი ხალხი და გაჰყიდა საქართველო. წყეულ იყვეს ჯემალ-ბეგი, რომლის მეოხებით დღეს თათართა ბარბაროსი ურდოები თავისუფლად დათარეშობენ ძაძით მოსილ და აცრემლებულ საქართველოს მიდამოებში...

ხანგანიძე.

საქართველოს მოხელეთა კავშირი

ჩვენი ცხოვრების ისტორიულმა ხანამ გამოიწვია სხვათა შორის მოხელეთა კავშირის დაარსება, რომელმაც უკვე დაამთავრა ორგანიზაციული მუშაობა და შემოქმედებითი საქმიანობის გზას ადგება.

კავშირსა აქვს მიზნად შეაერთოს ყველა სახელმწიფო დაწესებულებათა მოხელენი და საზოგადო დაწესებულებებში მსახურნი, განურჩევლად მათი პოლიტიკური მიმართულებისა, რათა შეერთებული ძალით უმტკივნეულოდ გაატაროს ნაციონალიზაცია.

სამწუხაროა, რომ ეს კავშირი გვიან შესდგა, რომ ჩვენმა მოხელეებმა გვიან შეიგნეს თავისი შეერთების აუცილებლობა მრავალ-ტანჯული სამშობლოს საკეთილდღეოდ, მაგრამ საყვედურს თავი დავანებოთ და ვესურვოთ კავშირს ეხლა მაინც შეუდგეს მედგარ მუშაობას, გამოიყენოს თავისი ცოდნა და გამოცდილება ქვეყნის საბედნიეროდ.

ყველასათვის ცნობილია, რომ ძველი რუსეთი გვაგზავნიდა იმისთანა მოხელეებს, რომელთა მრწამსი მარკოვ-პურიშკევიჩისგან იყო შეთხზული, ამ ვერბატონების იდეოლოგია იყო სწორედ მათი წმიდათა-წმიდა. ჩვენი ერის გაჭრობა, როგორც ერთეულისა, ჩვენი გადაგვარება ჩვენი ეროვნული სულის გაჭარწყლება, ჩვენი ისტორიული წარსულის ალმოფხვრა—აი რა მიზანი ჰქონდა საზოგადოდ მმართველ რუსეთს და კერძოდ იმ მოხელეებს, რომელნიც სათავეში უდგენ ჩვენს ცხოვრებას. მეთაურები რასაკვირველია, გვერდში იყენებდნენ მახლობელ თანამშრომლებად თავისებურად გაწვრთნილ და სანდო პირებს; ჩვენი ცხოვრების ლვიძლი შეილისათვის კი ადგილი არ იყო, ჩვენ მაჩანჩალებად ვრჩებოდით და მორჩილებით ვასრულებდით მას, რასაც ჩვენივე გამოთახსირებული ბატონები გვიბრძანებდნენ.

ასეთს მდგომარეობაში ვიყავით ომამდე; ასეთსავე მდგომარეობაში დავრჩით მაშინ, როდესაც ჯერ მთელი ამიერკავკასია და შემდეგ კერძოდ საქართველო თვითგამორკვევის გზას დაადგნენ; ასეთივე მდგომარეობაში ჩვენ და სამწუხაროდ და საბალალოდ, ვიმყოფებით დღესაც. ეს ასეც უნდა ყოფილიყო: მართალია დიდმა რევოლიუციამ ყველა დაწესებულებებში კომიტეტები დაამყარა, მაგრამ ეს ორგანიზაციები მხოლოდ სახელით იყვნენ დემოკრატიული; სახრავი კი იმისთანა იყო, რომ კბილს მოგჭრიდათ. თუ ეს გარემოება ვისთვისმე საეჭვო იყო, დღეს ხომ ყველასათვის ცხადზე უფრო ცხადია. მხოლოდ ჩვენ შეგვეძლო გვეფიქრა, რომ მართვა-გამგეობის სათავეში მდგომი რუსობა, მარკოვის სკოლაში აღზრდილი და გაწვრთნილი, უცბად დემოკრატიულ გზას დაადგებოდა, მაგრამ, ვიმეორებ, დღეს ყველამ იცის ფასი მარტის რევოლიუციონერებისა. ჩვენ სრულებით არ გვინდა ვსთქვათ, რომ გავრეკოთ რუსობა, როგორც რუსობა. არა, ამისთანა აზრი დმერთმა გვაშოროს: ჩვენ ზოოლოგიურ მამულიშვილობას ისევე გვერდს უქცევთ, როგორც გადაგვარებას. ყველა მოხელე, ჩვენი ქვეყნის ერთგული საქმით და არა მარტო სიტყვით, ყველა იმისი ჭეშმარიტი გულშემატკივარი, ცოდნითა და გამოცდილებით აღჭურვილი მეშაკი ჩვენთვის სასურველი და საყვარელი თანამშრომელია, მიუხედავად მისი ეროვნებისა; მხოლოდ შორს ის ელემენტი, რომელიც ცხადად და უფრო კი ფარულად ძირს უთხრის ჩვენი ნირჩი დემოკრატიული რესპუბლიკის ადორძინებას, მის სწორ გზაზე დაყენებას. აი ამ საკითხში მოხელეებმა უნდა გამოიჩინონ თავისი უნარი და გამჭრიახობა.

კავშირი აერთებს ამერ-იმერეთის მოხელეთ. ქუთაისმა გამაზხნევებელი ხმა მოგვცა, რომ ის უხელმძღვანელებს მთელი იმერეთის განყოფილებებს, ბევრგან უკვე გახსნილებს. გორში, დუშეთში, თელავში და სიღნაღშიც განყოფილებები დაარსებულია. ერთი სიტყვით, ძალები იკრიბება, კავშირი მძლავრდება და იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ მოხელენი შრომას არ შეუშინდებიან, ცხოვრების კვალში ჩადგებიან, რომ ნამდვილი ღვიძლი შვილობა გაუწიონ თავის საყვარელ სამშობლოს.

ამხანაგებო—მოხელენო! შეერთდით ყველა და გახსოვდეთ, რომ მხოლოდ ერთობაშია ძალა. ისტორიული მომენტი მოითხოვს, რომ მას ალლო აუღოთ, მთელი ჩვენი შემოქმედებითი ძალა გამოვიჩინოთ და ვანაცვალოთ იგი სამშობლოს ბედნიერებას.

გ. რაჭველი.

სოფლავის ქალაქის საბჭო

მიუხედავად იმისა, რომ დიდი ხანია საბჭოს კრებები აღარ შემდგარა და ივნისის 19 ს სხდომაც მეორედ იყო დანიშნული, მაინც ხმოსნები არ იკრიფებიან და თითქმის ორი საათის ლოდინის შემდეგ კრება იხსნება და ისიც ხმოსანთა მცირე ნაწილის თანადასწრებით.

ამის გამო ხმ. ვ. პაატაშვილი აგონებს ხმოსნებს საბჭოს დადგენილებას —ეცნობოს პარტიებს აიძულონ თავიანთი კანდიდატები საბჭოს სხდომებს ესწრებოდნენ ხოლმე, წინადადგენ შემთხვევაში შესცვალონ შემდეგი კანდიდატებით და მოითხოვს ეხლა მაინც სისრულეში მოიყვანონ ეს დადგენილება.

სხდომის თავმჯდომარე ლ. გოგნიაშვილი კითხულობს დღიურ წესრიგს.

ხმ. ან. ყაზახაშვილი, როგორც სატხინიკო კომისიის წევრი მოითხოვს მისი მოხსენება პირველად იყოს მოსმენილი, ვინაიდან აქამდე ამ მხრივ არაფერი გაკეთებულა და თელ. ქუჩები და გზები თხოულობენ უურადღების მიქცევას.

ხმ. ვ. პაატაშვილს შეაქვს სასწრაფო შეკითხვა—იცის თუ არა ქალ. გამგეობამ, რომ ამ უკანასკნელ დღეებში მოქალაქენი საშინელ სიმშილს განიცდიან, პური თუ იშოვება, ისიც 2 მ. 50—3 მ. და თუ იცის რა ზომები მიიღო.

ამ სხდომას ესწრება ქალაქის თავი კ. ანდრონიკაშვილი და უპასუხებს, რომ თუმცა დღიურს წესრიგში არ არის ნაჩვენები, მაგრამ პირველადვე სურსათის საკითხი დაისმება.

სასურ. კომის. თავმჯდ. ლ. გოგნიაშვილი მოხსენებას აკეთებს, რომელიც წარსულს შეეხება და პურის კრიზისს უმთავრესად ტფილისს აბრალებს, სადაც პური ძალიან გაძკირდა და ყველა ცდილობს, როგორმე ტფილისში გაიაპაროს, რის მიზეზით თელავში აღარ შემოდის და ფასსაც აიწია.

ქალ. თავი კ. ანდრონიკაშვილი თავის სიტყვაში სხვათა შორის აბმობს რომ სასურსათო კომისია არ უნდა გაუქმებულიყო, რომ მას შესაფერისი ზომები მიეღო კრიზისის ასაცდენად, რაც შეეხება დღევანდელ სიმშილს, საჭიროდა სცნობს საჩქაროდ მოიწვიონ საზოგადო საკრედიტო და კოოპერატივების წარმომადგენელთა კრება, საჭირო ზომების შესამუშავებლად.

ლ. გოგნიაშვილი—ამას წინად დიდძალი ფქვილი შემოდიოდა—ყოველ დღე 10—15 ურემი, ყველა ფქვილად ყიდულობდა და ნაკლებ ფასშიაც და საბჭომაც საჭიროდ აღარა სცნო კომისიის არსებობა.

გ. პაატაშვილს შეაქვს ფაქტიური შესწორება: სასურსათო კომისიის არსებობა საბჭომ საჭიროდ არ დაინახა იმისთვის კი არა, რომ ბევრი ფქვილი შემოდიოდა, არამედ იმისთვის, რომ მან ვერ გაამართლა თავისი დანიშნულება, ისიც-კი ვერ მოახერხა, რომ ბდიდრებისთვის პურის წიგნაკები ჩამოერთვათ ვინაიდან ამათ ყოველთვის შეუძლიათ პურის შეძენა, ხოლოდ მშიერ ლარიბ ხალხს კი ვერაფერით დაეხმარა, რომ შეემსუბუქებინა ის დუბეარი ცხოვრება, რომელსაც დღეს პურის კრიზისის გამო განიცდის იგი.

ან. ყაზახაშვილი ყურადღებას აქცევს იმ გარემოებას, რომ მიუხედავად ზომების მიღებისა, როგორც კახ. რკინის, ისე გოლბორის შარა გზით მაინც აპარებენ პურს ტფილისში და ამას სასტიკი ყურადღება უნდა მიექცეოს იმათ, ვისაც ეს საქმე აქვთ დავალებული.

ხმ. თ. ჩანგიშვილი—სარაიონო სას. კომ. წევრიც წინადადგენა კრების მოწვევისა, ვინაიდან, ახალს არაფერს გვეტყვიან და რაც შეეხება ფულის საკითხს ეს არც ჩვენა გვაქვს და არც თელავის ბანკებს, ქალაქი იოლად უნდა წავიდეს ისევ იმ 20 ათასი მანეთით, რომელიც როგორც აქა სთქვეს თავისუფალ თანხად ჰქონიათ კამათი კიდევ დიდხანს გრძელდება და ბოლოს ხმის უმეტესობით სწყდება საზოგადო კრების მოწვევა.

არა ნაკლებ მწვავე და ხანგრძლივს კამათს იწვევს საბინაო კომისია, ქალაქის საბჭოს აურჩევია ეს კომისია ნ ხმოსნის, რომელსაც უკვე დაუწყია მოქმედება. ამათ ყოველ კვირა უმარტინიათ კრებები, ურჩევიათ საქმეები და დაუკმაყოფილებიათ მომჩივარები. შემდეგ მუშათა საბჭოსაც ამოურჩევია 3 თავისი წევრი ამ საბინაო კომისიაში, მხოლოდ ამასთან ერთად მდგმურებსაც 3 კაცი აურჩევიათ იმავე კომისიის მისამართებლად, როგორც საბჭოს მოახსენეს, ამათ უკვე მოუხდენიათ კრება და დაუდგენიათ ქალაქის საბ. კომისიაში შესვლა, ამას გარდა გადაუწყვეტიათ თავმჯდომარე—მდივნის ჯამაგირების დანიშვნაც, რისთვისაც 600 მ. სთხოვდნენ ქალაქს ყოველ თვე.

ბევრი ხმოსნის აზრით ეს დემოკრატიულ ქალაქის საბჭოს პრესტიჟის დამცირებაა და გარეშე ძალის კომისიაში შეჭრა. მით უმეტეს სამართლიანობის გულისთვის საბჭომ ამ კომისიაში აირჩია 3 სახლის მოქირავნე, და 2 სახლის მეპატრონე.

დიდი ხნის კამათის შემდეგ ქალაქის თავის წინადადების თანახმად საბჭომ დაადგინა ქალაქის საბინაო კომისიაში შეიყვანოს მუშათა საბჭოს 3 წევრი სათათბირო ხმის უფლებით, მხოლოდ მდგმურების შესახებ შეეკითხონ ტფილისის ქალაქის საბჭოს, რაც შეეხება ჯამაგირებს ხმის უმეტესობით გადაწყდა საბ. კომისის თავმჯდომარეს და მდივანს მიეცეს ოცი თუმანი.

დაფიქრებული.

გამომცემელი
ხაზინის ზარაფხანა
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა

ეძიმი
შ. ა. მიძელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოთ 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 147.

ეძიმი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებანს ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. ბებერიშვილის ქუჩა № 7. 1130

ეძიმი
დ. ი. ჯაფარიძე
შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი. ავადმყოფებს მიიღებს დილით 11—1 ს. საღამოს 5—7 ს. მასის ქუჩა № 7. ტელეფ. 17—49. 1153

ეძიმი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი ავადმყოფთ, ყოველ დღე, გარდა კვირისა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ეძიმი
ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად მალარიით (ცივება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, ხინინის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 4—6 ს. ელექტრიზაცია და მასაჟი. მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 426

ეძიმი
ბ. ფ. ძაბაძე
იღებს [illegible] 5—7 ს. [illegible] 1030

ეძიმი
პავლე არდაზიანი
დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მყელიგოვის ქ. 12, 9 ფანი. 1002

ექიმი
ექიმი
მიუნხენის უნივერსიტეტისა
ნ. ლ. ტურიაშვილი
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 12—2 შუადღ. და 4—5 საღ.
შინაგანი, ბავშვებისა, საბებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი.
ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმბოლიჩის აფთიაქის გვერდით. 624

ეძიმი
ს. ზ. ვირზოევი
[illegible] ტფილისის [illegible] № 1. მეორე სართული. 1009

ეძიმი
ი. ი. ბერიშვილი
დაბრუნდა და განახლა მიღება ვენერიული, საშარდე ორგანოების, სიფილისის (შეშხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფობისა. დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 ს. კვირაობით მხოლოდ დილით. მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ № 8. 450

ეძიმი
კ. ტყეშელაშვილი
დებულობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სასქესე მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914 შეშხაპუნება). საღამოობით 5½—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

თვალის სამკურნალო
მუდმივი საწოლით
ექიმ დონნინისა
რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში, თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 4—7 ს. მიხეილის პროს. № 141 (აპოლოს კინო-თეატრის მახლობლად), ზძიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრული პანსიონითაც მიიღებიან. 620

მარტის 20 გაიხსნა
ქალაქ ბაბუშერალო
[illegible] ქალაქის [illegible]
ექიმ ე. მ. ბერიშვილი
და ლ. მ. ნაზარეტიანცი
საავადმყოფოში იარსებებს ქირურგიული ბაქტერიოლოგიური ბაქტერიოლოგიური ბაქტერიოლოგიური